

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA

y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18

D' AQUÍ D' ALLÀ.

L' establiment del judici oral es un adelanto, baix dos conceptes ben distints: hi han guanyat la justícia y 'l bon humor.

Antiguament a la justícia la pintavan ab una vena als ulls, y la veritat es, que ab lo procediment escrit anava ben bé a las foscas. La sentència 's dictava segons las resultancies de la causa, y de la causa las més de las vegadas no 'n resultava sinó lo que volia l' escriptor del dependent del actuari, encarregat d' escriure las declaracions.

Avuy al ménos lo drama ó la comedia, alguns cops tragedia, 's representan al viu, á porta oberta y devant del públich, ab intervenció dels personatjes reals y cor póreos, obligats á respondre á totas las preguntas que se 'ls dirigeixen y exposantse á que si diuen mentida se 'ls conegui ab la cara y se 'ls arreplegui en flagrant contradicció. Primer s' atrapa un embustero que un coix.

Ab tot aixó y sense perdre ni un pèl del respecte que l' hi es degut, desapareix aquella barrera de glás que separava a la justícia del públich. Aquells tres magistrats serios y solemnes que avants escoltaván silenciosos y ab cara impenetrable lo discurs del fiscal y 'l del defensor, avuy prenen part activa en lo diálech y formulan preguntas al acusat y als testimonis, tractan ab deferencia als periodistas que ván á prendre apuntes, fan obrir lo reixat que avants estava tancat hermèticament, y sense deixar de ser jutjes son homes.

La justícia s' ha tret la vena dels ulls, y falla per lo que véu y no per los gargots del dependent del escriptor del actuari.

Aquest dia hi havia vista en dugas salas. Se tractava en l' una de un homicidi. L' acusat negava obstinadament... y l' infelis, alguns cops se contradeya.

L' escena era dramática: un home mort sempre imposa. Un acusat que nega sempre dona lloch á duptes. L' interès se desperta y la conciencia 's pregunta ¿es criminal ó no ho es?...

Entre lo dramátich, lo cómich, com en las produccions del nostre Pitarra. Lo cómich del cas sigué l' entrada de un testimoni, que aixís que 's vejú en presencia del tribunal, s' ajonellá, com si hagués sigut á missa.

Pero ¿qué compon aixó ab los tres testimonis vehins de Puchol (Valencia) del altre judici? Se tractava de un minyó que vá entrar de fadri en una taberna de Sans.—«¿Cóm te dius?» vá preguntarli l' amo; y 'l minyó vá respondre:—«Pep.» ¡Ab aixó y sense cap més informe vá tenirne prou lo taberner per posar tota la confiança ab ell. Tant, que set ó vuit dias

després, se 'n anava á Olesa y deixava á n' en Pep al frente del establiment.

Fora l' amo, en Pep vá espavillarse: espanyant una porta y un bagul, saquejá la taberna y tocá pipa, deixant la botiga abandonada y dihent tal volta:—Com que no saben sinó que 'm dich Pep, are que 'm vingan al darrera ab un fluvíol sonant.

Pero en Pep, que havia servit al exèrcit de Cuba, vá deixarse á la taberna un document important, la llicencia limitada, y com que pèl fil se tréu l' ensetall, al últim ván trobar á n' en Pep y ván desarlo.

—Aixó ray, pensá en Pep: diré que no conech al amo de la taberna, que ni ménos l' hi he vist may la cara, y que 'l dia que 's vá cometre 'l robo jo m' estava tranquilament al meu poble, com ho probará la declaració de tres vehins de Puchol.

Y aquí entran en campanya aquells tres individus. ¡Quins tipos! ¡Y quina olor que fan de farigola!

Lo primer es un moliner parent del acusat. Penetra en la sala obrint uns ulls com unas taronjas y mirant esparverat, á dreta y esquerra.

Lo president:—*Jurais en nombre de Dios decir la verdad etc., etc.?*

Lo testimoni no respon. Lo president repeteix la pregunta en catalá, y 'l testimoni contesta:

—¡Si pare!
¿Qué tindrà 'l tribunal que tothom que's troba al seu davant, se figura qu' es á missa?

Al preguntarli quin es lo seu estat tamoch ho enten y calla.—¿Sòu casat, solter ó viudo? pregunta 'l president y respon ab véu assorada:—¡¡¡Matrimoni!!!

Declara després que l' acusat havia arribat al poble, posantse á treballar al seu moli.—¿Quin dia?—Lo dia del *Ditchous sant*.—¿Y quin dia queya lo Dijous sant del any passat?—*Siñor, yo no se de leyer...* assó ho sabrán vostés millor que *chó*.

Lo segon testimoni es d' aquells que no s' embolican. Declara que no havia vist al acusat desde 'l dia que vá sortir del poble per anar á servi al rey... Aixó si, quan lo president l' hi diu que ja pot séure, ab molt despejo exclama:—Una *palabra* siñor Pressident ¿y qui 'ns abona los gastos de haver vingut desde Puchol aquí?...

Fins al guardia civil que custodiava al prés vá escaparli 'l riure.

Lo tercer testimoni, alcalde de Puchol, era 'l més infelis dels tres. ¡Quin colega té á Puchol, senyor Rius y Taulet! ¡Y que 'n déu haver guanyat pocas de eleccions aquell pobre *pacho*! També havia vist al acusat lo dia del *Ditchous sant*.

Vá acudirse al calendari: lo robo havia sigut comés tres dias avants. ¡Pobre Pep! Ja ets á l' olla.

En quan als vehins de Puchol, per *eixe viaje si que no necessitaven auforjes*.

Are voldria saber jo que hauria succehit si en lloch de compareixe davant del tribunal, aquells tres tipos dignes de la ploma de 'n Bernat Baldovi, haguessen declarat davant del jutje municipal de Puchol ó davant

del dependent del escriptor del actuari del Jusgat. Ja qu' estém de Tribunals, aquí tenen una anècdota autèntica.

Don Narcís Gay, lo pare de mon estimat amic Sebastiá, vá estrenarse en la seva carrera de advocat defensant davant de la Sala á un que venia del Jusgat, de primera instancia condemnat á mort. L' emulació juvenil y 'l talent de don Narcís sigueren tals, que després de una defensa brillantissima l' acusat sigué absolt.

¡Quina gloria per un advocat jove que comensa! ¡Y sobre tot quin consol per un' ànima generosa, poder anar á la presó, portant á aquell infelis, que tal vegada espera la mort, la vida y la llibertat!

Es lo que féu don Narcís. En presencia del pres y no volent donarli la noticia de plé á plé, perque no l' hi fés mal, se valgué de una pila de circumloquis. Lo prés estava impacient, frenèlich:—Parli de una vegada, ja m' ho pot dir tot.

Y 'l senyor Gay, exclamá:
—No 'us impresionéu... Estéu...
—¿Condemnat al pal?
—¡Absolt! ¡Al carrer!

Y are vostés se figuran tal vegada que 'l prés cau en basca ó bè que ab los ulls plens de llágrimas y ab la véu ennuogada 's tira en brassos del seu defensor. Donchs s' equivocan de mitj á mitj.

Lo prés, sense alsarse del asiento, exclama ab indignació:

—Ay voto á D... ¿y donchs are qui m' abona 'l temps que m' han tingut fastidiat á la presó?...

¡Déu nos en guard de un poll ressucitat!

Un drama, que podria titularse *La Mosca*. Personatjes: ell y ella y una mosca.

Ell es un vehi de Sant Andreu, qu' estant cansat de la dona, y seguint los consells que l' hi ha donat una flavia, tracta d' envenenarla.

A taula, un cop abocada l' escudella, lo marit diu á la dona que vaji á buscarli un mocador. La dona hi vá, y ell tirantli uns polvos que duya previnguts al plat, surt al seu darrera, per dissimular. Un cop al quarto ell fá l' enfadat y 's barallan. La dona se 'n torna al menjador primer que 'l seu marit.

En aquest entremitj l' hi havia caygut una mosca al plat, y ¿quina te 'n fa? La tréu y fentli escrupul l' escudella, cambia 'l plat ab lo del seu marit.

Aquest torna del quarto, menja y pensantse envenenar á la seva dona s' envenena á si mateix.

—¡Hi ha Providencial dirá algú.

—No seré jo qui ho negui, per més que lo que veig que hi há realment son moscas, innocentas moscas que salvan la vida de una persona ab la seva propia. Pobre moscal ¿Cóm no 's vá recordar d' ella la Providencia?

Ademés, jo no puch creure que la Providencia 's barreji ab envenenaments ni altres enredos per l' istil.

P. DEL O.

LOS CIGARROS D' ESTANCH.

Per fumarne mitj...

Se necessitan totes aquestes capsas de mistos...

Are, acabar l' altre meytat no hi pensin. Ja poden tirar, que no segueix.

—¡Ay qué tinchl... Ay qué tinchl...

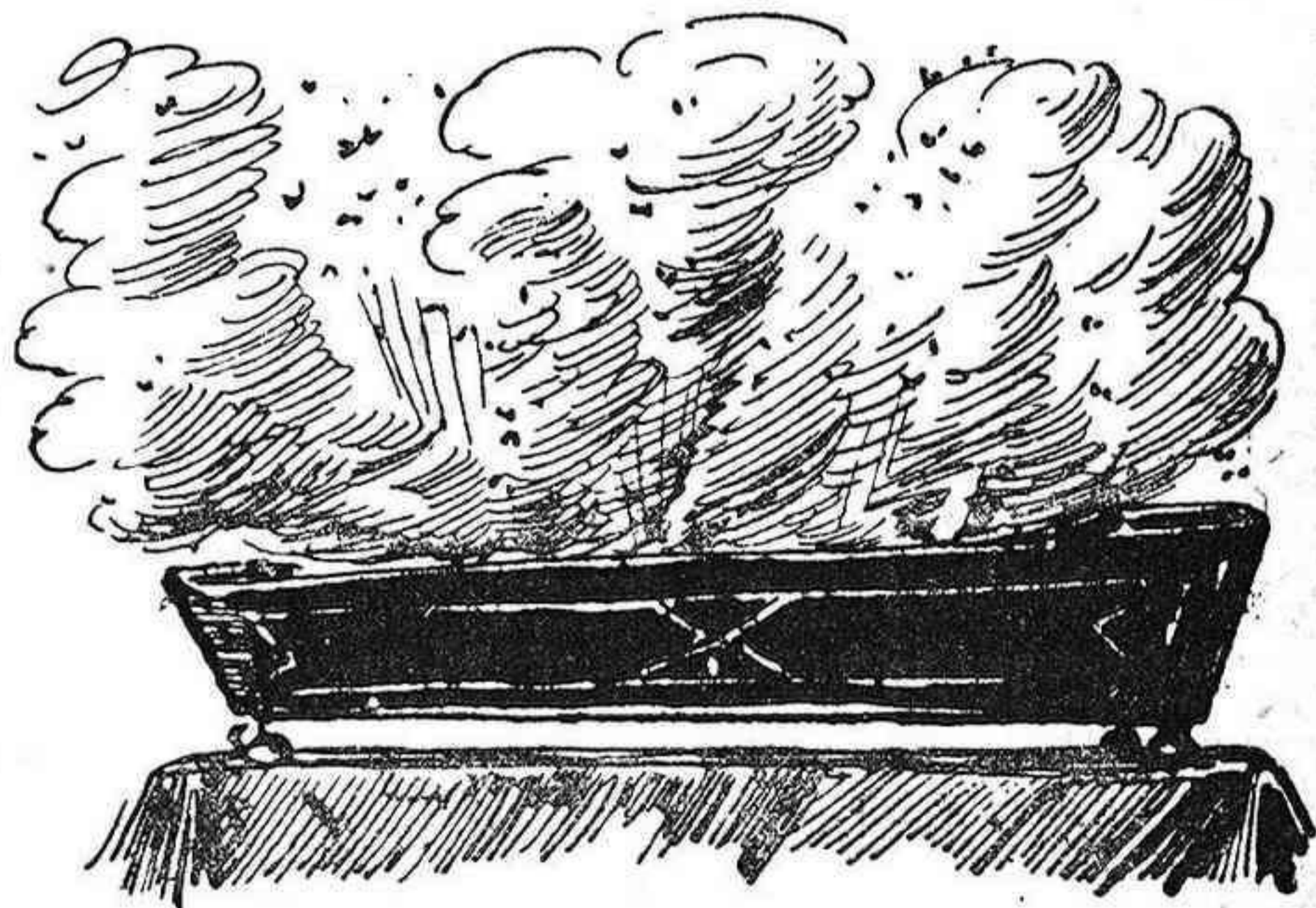
—Ay Sr. Doctor, no sè pás que tè.
—Res, está envenenat de cigarro...

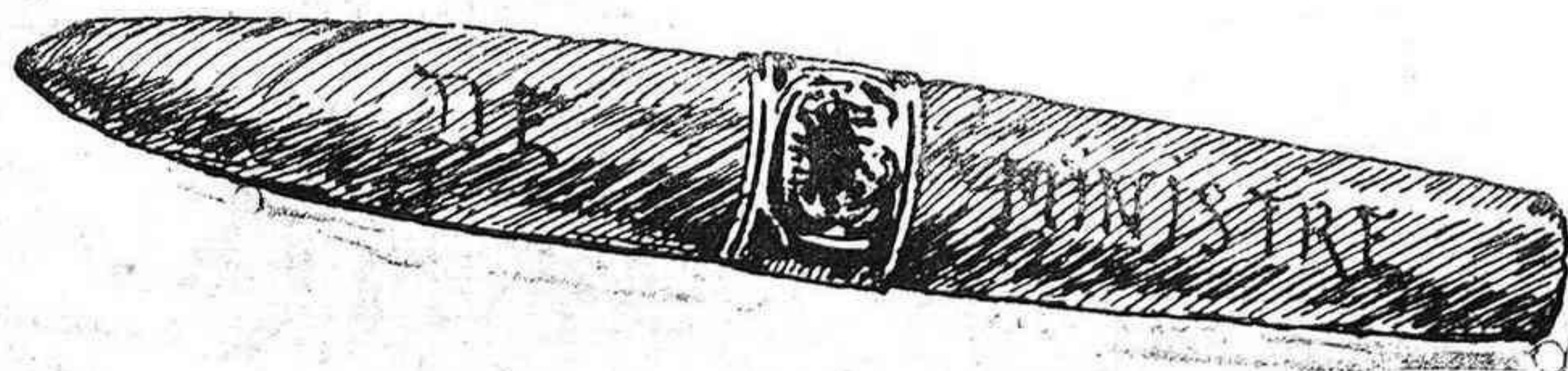
Y á pesar de donarli totes aquestas putingas.

Se 'n vá á ca 'n Taps.

Descomposició de la victima.

Aixó no succehiria si tots los espanyols poguésem fumarne de aquestos.